

START

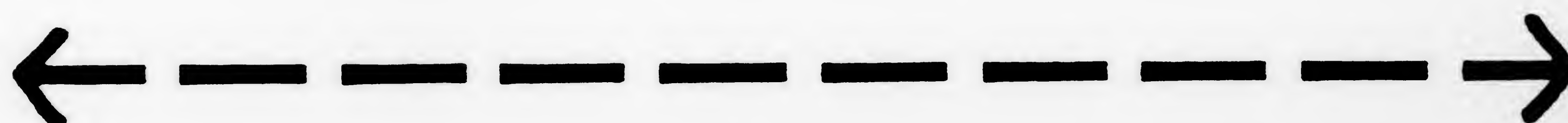

REEL 51

Microfilmed 1990

**University of California
Reprographic Service
Los Angeles, CA 90024-151804**

6 inches

Reduction Ratio 8:1

**National Preservation Program for
Biomedical Literature:**

**Preservation of Persian and Arabic
Medical Manuscripts**

**Funded in part by the
National Library of Medicine
and the
University of California at Los Angeles**

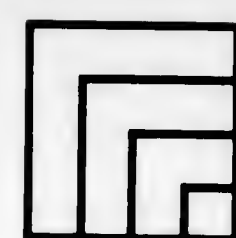
(Contract Number N01-LM-9-3534)

October 1989 - September 1990

**The material on this microfilm
is of varying quality. Portions
of the material may illegible due to:**

**Aged paper
Foxed, stained, or insect
damaged paper
Water damaged paper
Glossy paper
Illegible script or faded ink**

**Red and purple within the
manuscripts may appear paler.**

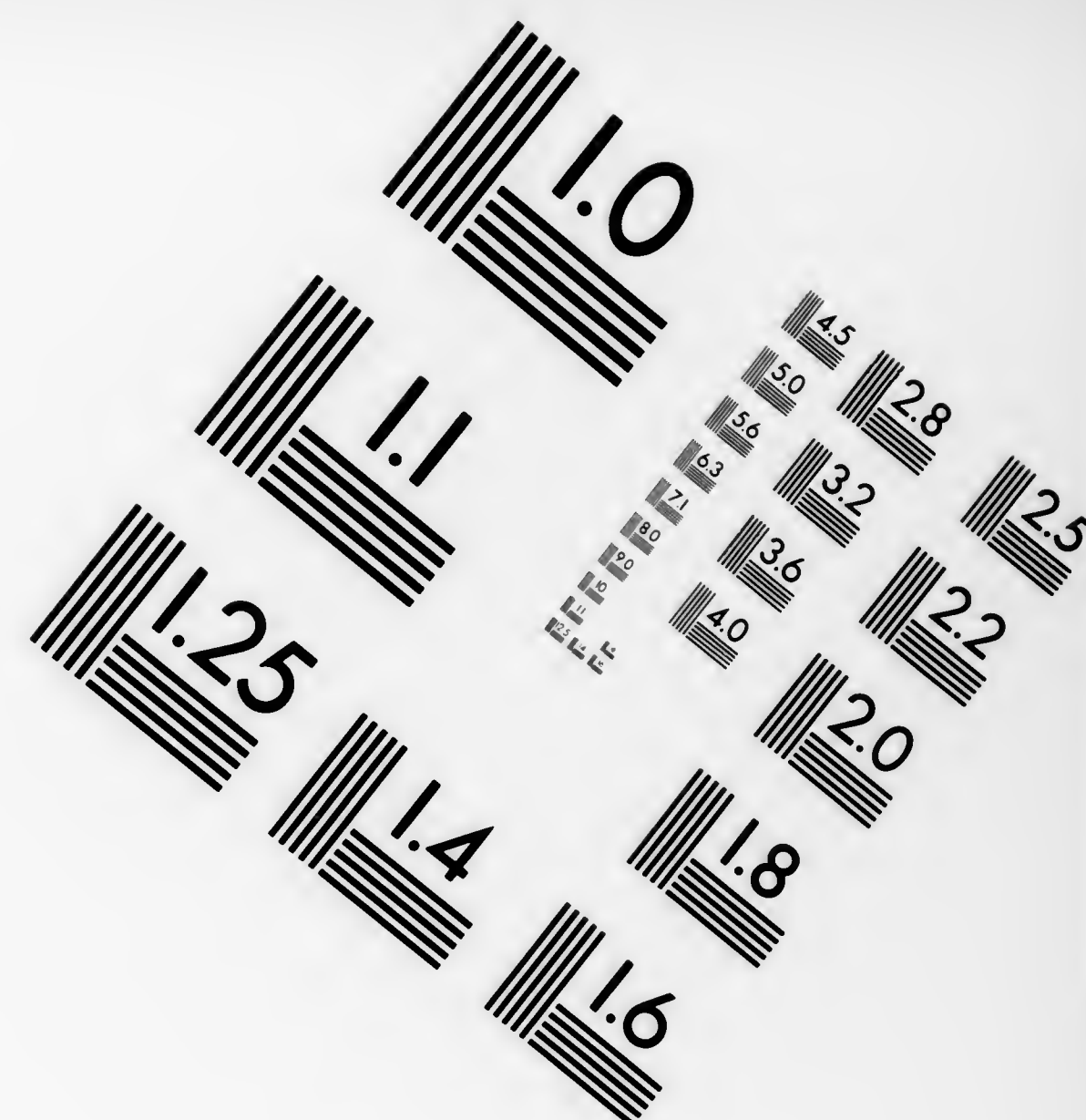
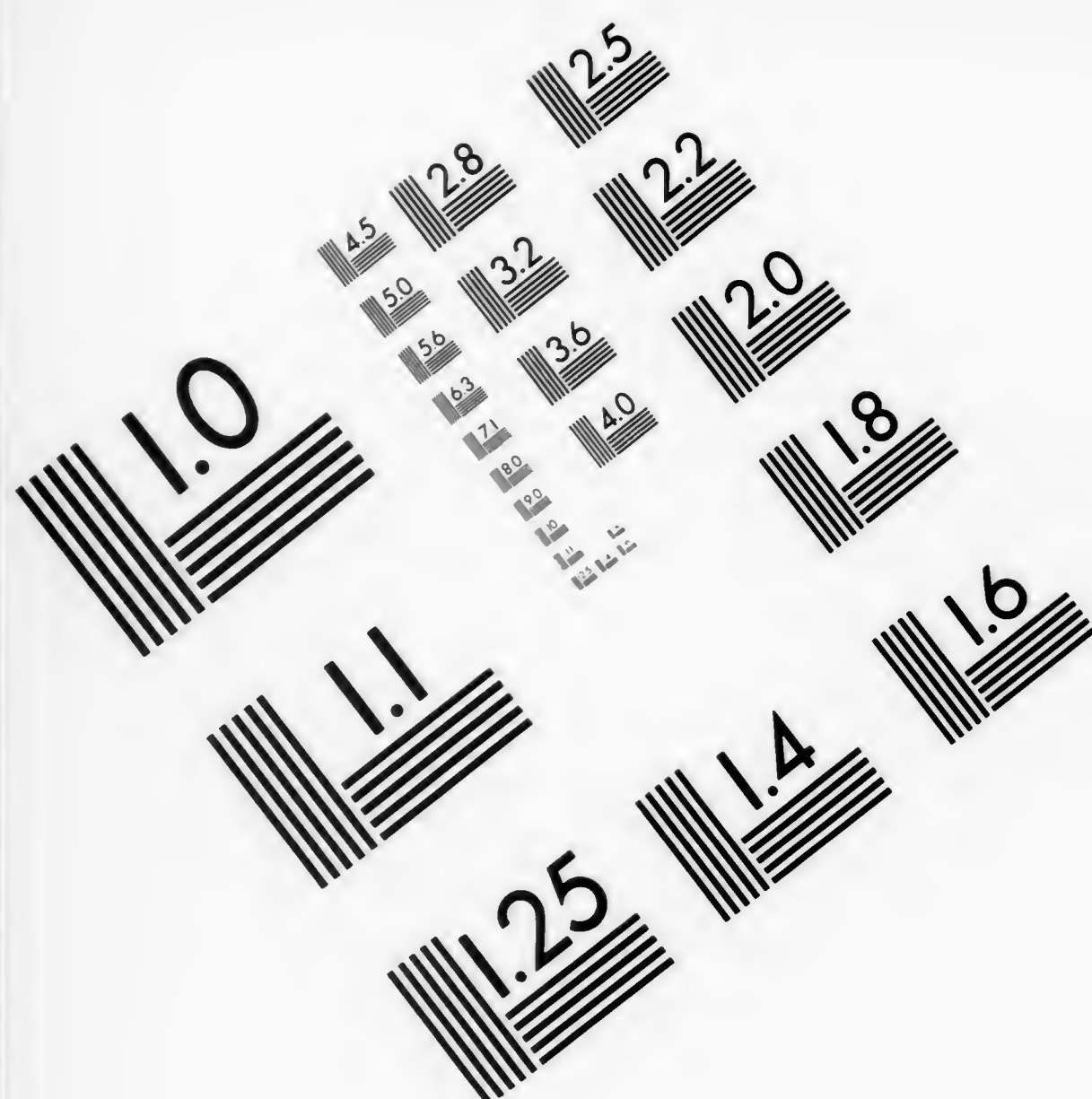

AIIM

Association for Information and Image Management

1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910

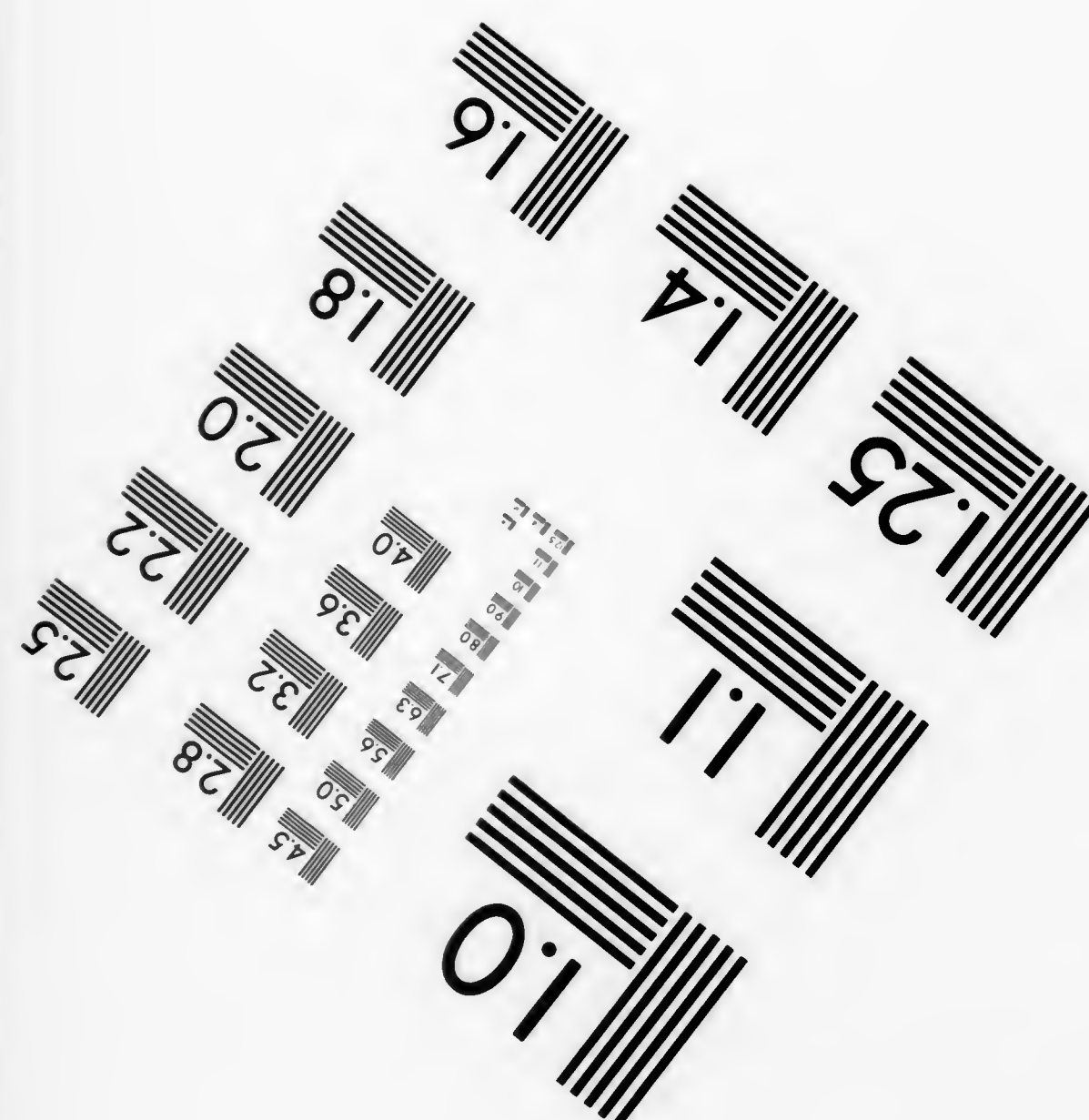
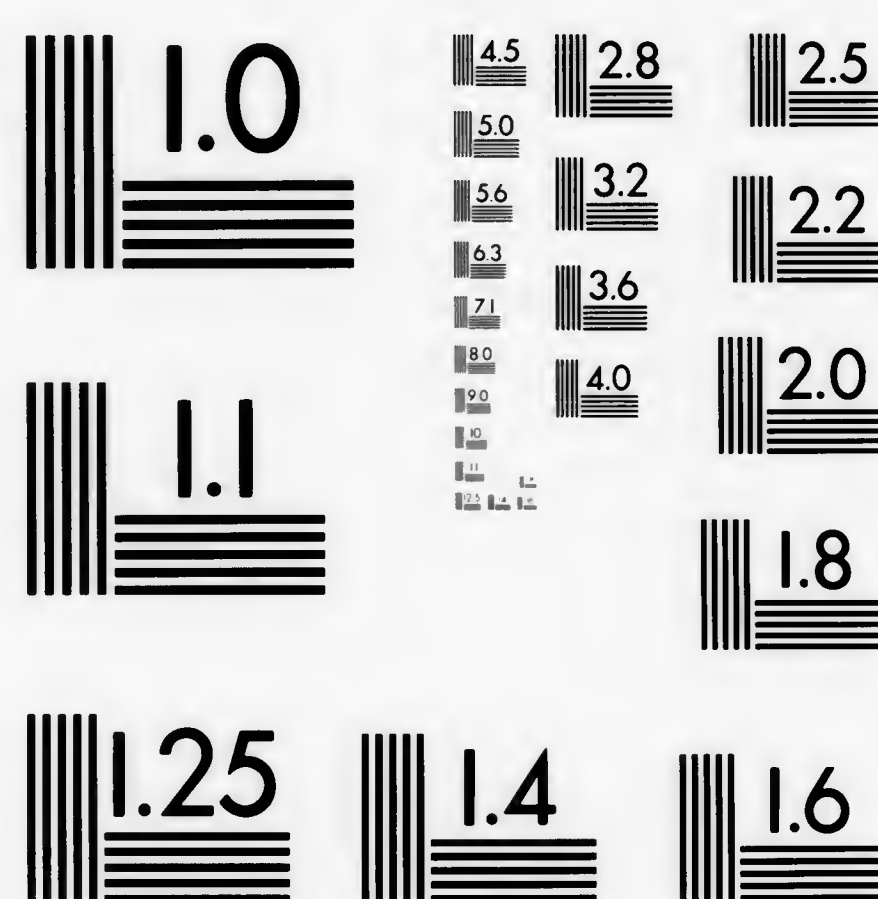
301/587-8202

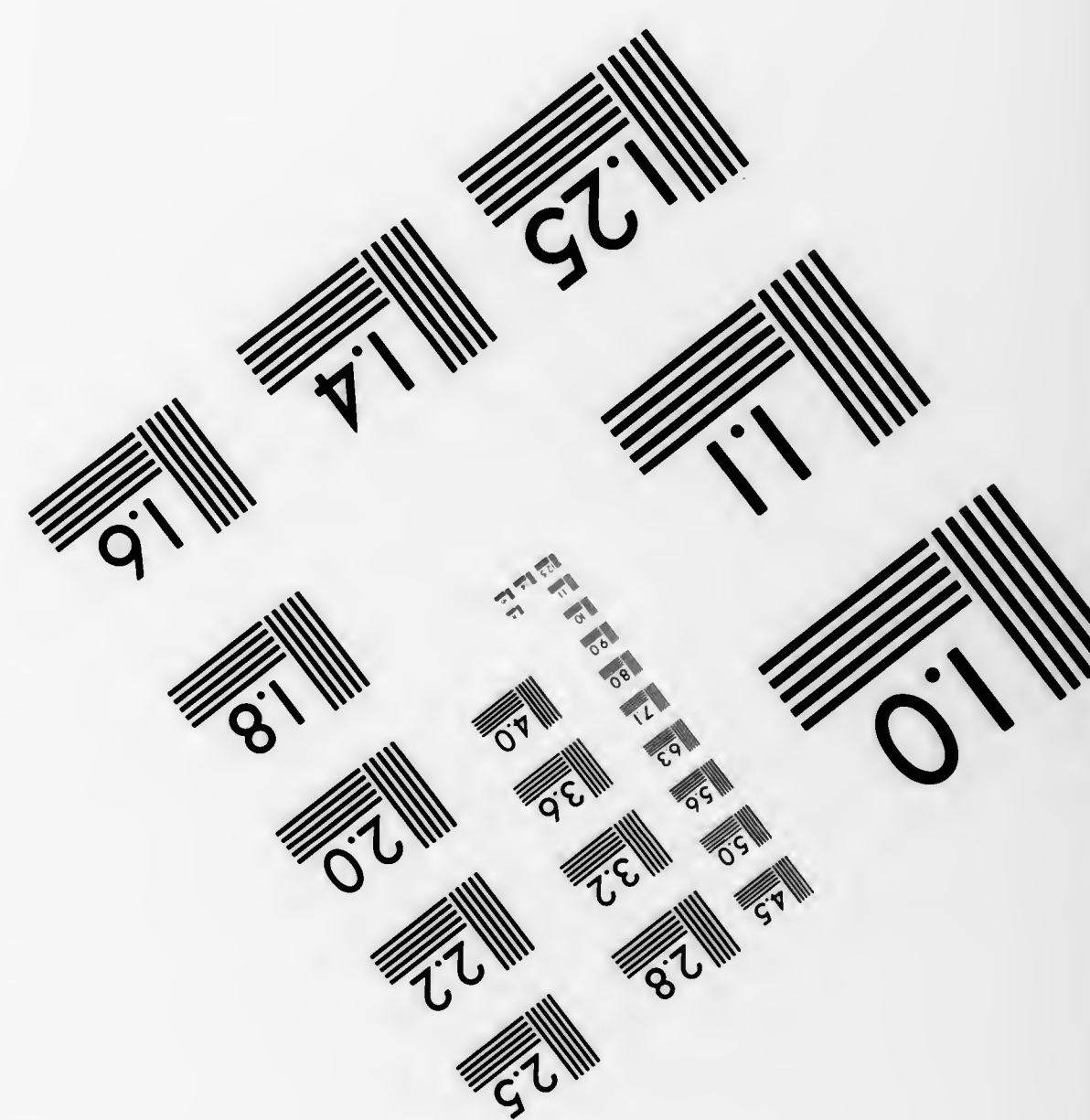
Centimeter

Inches

MANUFACTURED TO AIIM STANDARDS
BY APPLIED IMAGE, INC.

**Los Angeles,
University of California**

Louise M. Darling Biomedical Library

**History and Special Collections
Division**

Persian Medical Manuscript Collection

(Shelved as Ms Collection 60)

**For permission to publish, or obtain
copies of microfilm, write to:**

**History and Special Collections Division
Louise M. Darling Biomedical Library
University of California, Los Angeles
Los Angeles, CA 90024-1798
U.S.A.**

*Ms.
coll.
no.60
RARE

Persian medical manuscripts. -- ca.
1100-ca. 1900.

150 v. ; 15 x 8-38 x 24 cm.

Entire collection microfilmed as part
of a National Library of Medicine
preservation project: the preservation
master negative is at NLM; the printing
master negative is at the University of
California's Southern Regional Library
Facility; a positive copy is housed in
the UCLA Biomedical Library's History
Division.

Formerly a part of: Near Eastern
manuscript collection, Dept. of Special
Collections, University Library,
University of California, Los Angeles,
and assigned accession no. 1117.
Transferred to the History Division
of the UCLA Biomedical Library in

CLU-M

ejf 891113

CLUHsl SEE NEXT CRD

*Ms.
coll.
no.60
RARE

Persian medical manuscripts. ... ca.
1100-ca. 1900. (Card 2)
March, 1986.

Finding aids: Annotated and indexed
list available in library: Richter-
Bernburg, Lutz, Persian medical
manuscripts at the University of
California, Los Angeles : a descriptive
catalogue (Malibu : Undena
Publications, 1978)

1. Medicine, Arabic. 2. Manuscripts,
Medical. I. University of California,
Los Angeles. Louise M. Darling
Biomedical Library. History and Special
Collections Division. II. Series: Near
Eastern manuscript collection ; no.
1117.

CLU-M

ejf 891113

CLUHsl

Persian Medical Manuscript Collection

Ms. 51

(Richter-Bernburg No. 128)

Author: Moḥammad Kāẓem Qazvīnī

Title: Ḥadīqato l-ḥayāt

40 fols., 170 x 110 mm

1

رساله
حدیقه الحیوه
در طب

1199
A. 728
Coll. 1117

Ms. 51

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و ستایش و سپاس بقیس خا از الیش که سواطع رواج ارا
 عبودیت شمار آن محفل عا منازل قدوسیان عالم ملکوت سلو
 معطر و معبر نافه و قطاس حواس بسین آن نکواید و شکرویش
 دنیای عا از شوا ب نایش که لوا مع لواح اشجار خلوص شمار آن چای
 زوایای مجامع صوامع سبوحیان عالم حیرت را مرز و منور گو اند
 و تقیاس قیاس از اندازه آن عا فرایض صانع حکمران سراد و روش
 خیرهای شایسته و بر از است و بتحرکت سرافقت قدرت مقرون
 بکلتش در تصویر عا صوار کان صور بدایع صنایع عالم امکان
 بر زمین سجود انداخت و از اهنر از ملک ملک شیش در
 کاف و نون مرکبات خشیان جهان قامت اطاعت در حیات
 وجهه برافراخت صنایع که قایم صنایع ربوبیتش در آینه صور
 لایح و جلوه نه است قادر که کفایت آثار الوهیتش در بیان اندان

منقذ

ظاهر

ظاهر و هوید است ایلمی که خضر حشر پند را فاش از حیات زندگ
 از این نوع قلب در انهار شیرین جاری ساحت بشت امید هر عضو
 ضعیف در بدن کس نیند و باغبان کلش بسوایف و شکست خند
 و نغمه سازی و ترانه بردازی آن را بشب بک موش مقبوض
 که این و صنوف صلوات زاکیات نجات و الوف عیات
 بلا نهایت بر حکیم دار الشفای و شیف صدور قوم مؤمنان
 بند عطار خانه و منزل مر القوان ماهو شفا و درقه لکمون طبعیت
 کنه و معالج عصیان امتان نامه تبا به سحر روح غش مراحم
 خدا پرستی و دین داری لقمان حکمت آموز طریقه حش و شایع
 سبازی زلال شحیات خورشید مرزعه نبات محیط
 و جهان اشرف بنی نوع این بنی معانی که ابوالکاسم
 مصطفی صیاته علیه و سلم و بر آل اطهار و ذریه عالم بقدر او
 که هر یک مفرج بایق و قد سمعتم و جدد و احیای دین قوم غلام
 التحیات افضلهای و من التبت اکملها و جسد بر نظر فرفش
 و فطرت و ذکا و نکته سنجان و قیاس بصیرت و صفا پوشیده
 و خضریت شرافت علم طب و علوم مکاشف و ذفات و نشت نشان

و جناب یافوت رسالت بنایه علوم دیگر است و کذا نشسته
 و کان لم یکن انکاشته زیرا که فرموده العلم علان علم الابدان علم
 الادیان و علم الابدان مقدم دشت بر علم الادیان زیرا که
 صحت جوارح و اعضا و کسلات ابرو له و قوی حاصل نباشد
 قیام بمبراسم طاعات و وظایف عبادت و اداء فرائض
 و سنن و امتثال اوامر و نواهی فی المکن بر وجه حسن و البق
 و طریق احکام و اوقاف صورت پذیرد و در حضرت حکیم علم
 خطرات فرموده اند بموسر علی بنی و علی بنی که در وقتیکه انکار
 علم طبیب نموده اند که باموسر از بریدان تبطل حکمت و طاعت
 علامت ادوع المنافع فی العقایر یعنی ارموسر اراده فرموده که طاعت
 کردا حکمت و طاعت و طاعت و طاعت تو بر کسی که قرار داده است منع
 در عقایر و غیره کتب طهر در طحال غلق و ابهام بلکه فی الحقیقه
 معارضت و معنادار امر معاطه معقار و جو طبع صاحب رای ماهر
 نیست پس آنچه عام النفع به باشد امور چند است که ملائمت
 آنها موجب نقاد است بر صحت است بنابر این بخاطر
 اقل طلبه که کمال طبع و نبی رسید در این باب است چنانکه

لا بد است

جدید

لا بد است مراعات آن کسی که اراده حفظ صحت داشته باشد
 بکلیت اعتراف بجز و تقصیر در سبک تحریر در او بود و چنانچه
 الحقیقه این رساله است در کتب شجر نیکو تر از کتب دیگر است
 زیرا که التبیان بحقیقه الحیوة و بر این مناسبت مناسب است
 تقریر از ابواب وصول الهم بر حدیثی و استخبار و این رساله که مکرر
 بر مقدمه و حدیثی مشتقانه بعد از ابواب است و خانه
 در ذکر موفحات غریبه عجیبه چند عده ارکان حفظ صحیح
 حمایت و تقویت از دست و مع الله الاستعانة
 ولی لذت است در بیان صحت و مرض است صحیح است
 از عیبه بدیهه که افکار سبب آن فی نفس سلیم واقع شوند
 و مرض ضد است بنابر تفسیر صلیبوس احوال بدن است
 نه است در کمال متوسطه است شرح میگوید احوال بدن
 آن بنابر تفسیر صلیبوس است اول صحت است
 و آن میست است که فهم باشد پس آن مزاج و ترکیب
 بدن انسان بنحوی که جمیع افکار از آن صحیح و سالم
 شوند و دیگر مرض است که ضد است سیوم حالت است

که صحت و مرض به یک بران اطلاق میشود مثل آنکه صحت از آنها
 در مرتبه کمال نبوده باشد یا اینکه جمع شده باشند در یک وقت در عضو
 مشدحات این مرض در چشم و صحت و سایر اعضا است و
 این نزاع لفظیست چه اگر طبیعت در حد هر یک از صحت و مرض
 اعتبار کند که کمتر از حد هر دو تقابل میان آنها تقابل تضاد
 خواهد بود پس اگر ثابت میشود در وسطه و الاطلاق و تقابل میان
 ایشان تقابل عدم و بلکه در بعضی نگاه تغییر در هبات
 ضروری و خستناک از امور که مضاد طبیعتند واقع شود و صحت
 حاصل است و عمده آنهاست ضروری است بر نحو که مذکور بود
 تا اخلال صراط بر ماده قوی و وارد واحد اول و ثانی و تقوی این
 وجه بل با تحلیل واقع است چونند سوال شد از حکیم ما الطیب گفت
 الحمیه و حجاب الاعدال و مصدق است قول افلاطون
 صلوات الله علیه المقده بت الدار و الحمیه رکن کل دواء
 حکیم تغذیه غذا میکرد و گفت که تغذیه زیاد موجب ضعف اعضا
 و تحلیل قوت دارد و میگوید گفت که انا اکل حتی اعیس لا اعیس
 ان اکل هر چند که گفته اند که ملازمه الحمیه تنهک البدن و ملازمه

امور

و میو این است آنچه گفته اند که الحمیه فی الصغیر و تحلیل فی المصروع
 بر مضمون صدق مشحون خیر الامور و اسطرها از آنست که تغذیه
 است از لازم و میگویند باشد حد بقا اول در تغذیه است ضروری
 که عبارتست از هوا و ماکول و مشروب و نوم و قیظ است
 استغرائی و خستناک و حرکت و سکون و بدو حرکت و سکون
 نفس که حافظ صحت را لا بد است که مراعات بیند در تغذیه آنها
 نامرد و این شمر است بر اشجار رشیقه در شمار و ثقیله ضروری
 و قبل از شروع در بیان کیفیت تغذیه بعضی از آنها تفهیم آن با
 بیان وجه احتیاج و اضطراب را بیان کند میشود است و آنچه در او
 در هوای محیط بدن انسان است دانسته شود که هر چه حکمت صانع
 جت حکمت تقاضا نموده روح را جسمی در کل است و حرکت خلط
 تا باعث لطافت و سرعت نفوذ آن در اعضا گردد چه غیر و
 که عبارت از تکلیف و غلیظ است منافی سرعت نفوذ است
 کثرت حرکت و سرعت آن و تحقیق آن اجزیه و خایه استعمال غذا
 مسخ از خارج باعث شده سخونه و اشتغال حرارت و غش
 احتراق آن میکرد و پس ظاهر شد احتیاج مجبور لا یقروا ان بنا

بر توافقی در کیفیتین فعلی و انفعالی هویت که در استنساخ تبدیل و ترویج
روح و در هر دو آن در اجزای اجزای و خایه آن و در هر دو حفظ
صحت معتدل المزاج با هر که احتراز نماید از هوای باریدی و موجب
قشر برده و هوای گرم و موجب عرف و قلق و کرب و غم باشد
بلکه با بریشل هوای بهار باشد و هوای گرم را تبدیل نماید به سردی
از اشغال ریاضی ببارده و فواید بارده و بکشدن آن و کندن
نخ و برین در مکان و اختیار مواضع بارده مثل جوفها و زیرینها
و کما که از برای داخل شدن هوای شش بر نهی که رسم است روزی
در آن سمت قرار داده باشند و استعمال لطفه که از خندیدن و کمر
سرخ و کافور و آب کش نیز و آب است و کلاب و سرکه تر است داده
باشند تا بر هوای سرد را تا بهر نام استعمال سخت از بهر
گرم در مکانهای گرم و بر از دشمن تشش و اگر معصی عاده و پود
جامه که از پوست غنچه و دلی و اشغال آن تربت داده باشند و
خسار نماید هوای صاف لطیف که مخلوط نباشد بخبری که مناسبت
مزاج روح است مثل غبار نیست تا در رود و خایه که آب آن
ایستاد و تاثیر حرارت اشغال متعین شده باشد مثل بوی

مردار

مردار چنانکه اکثر در حرارت قتال اتفاق افتاد و بخار ترهای بد بوشل
کرب و کفک در خدای بد بوشل شوحط و در حرارت اخگر و کرد و
و از دود و کرد و بخار از جمع آنها است و از نایب و در کرب و
فساد مزاج قلب و روح است بخیر و در هر دو ماکول و مشروب
چون بدن علی الدوام در تحلل است لهذا احتیاج است به غذای
که بدل از تحلل است واقع شود که بدنی بکون او با باشد و در حین
تشریب از جهت است که طبع غذا بد در تافاسه و محرق گردد و
رفیق و لطیف گردانیده تا قوه نفوذ در آن پیدا کند و در کرب
مخمضه با قاصی اعضا رسیده و حفظ صحت را لا بد است اختیار غذا
نایب و میان باشد در حرارت و برودت و غلظت و کشش و شتر
نایی که از آن زدند و با کربس از نرم نه بهر خوب خسته و کوش
بره و بزغاله و مرغ و کبک و دراج و تیهوج و کبوتر و طیف و
مخترق و غلیظ است چون به بلغم یا باعث امر لحن بود او به گردد
و او به بطبع و بسیار گرم نباشد بلکه بهر کس و بهل و غفران
اکتفا شود و اگر بهر بهر با در بخوبی و نفع و کاه و از میوه و کبیر
و انکور شیرین و کاه قبل از طعام و انار و بن کسب و صفا مطلقا

طعام در ایام قحط پس و قتر که در بعضی ایام خوردند تا تمسک بشوند
 باعث هلاکت ایشان گردید با آنکه مسئله شد بد و هر چه از
 ویرانه میگویند که هیچ خبر نبودن تر از آن نیست مخصوص آنکه از
 غذای بد بپزد باشد چه بکاه نخه از غذای غلیظ عارض شود
 احداث جمع مفصل و گداز ضیق النفس و قفس و جفا و طهار
 و کبد و امراض بلغمیه و سوداویه نماید و بکاه از غذای لطیف عارض
 شود پس تبها عارض و اورام عارض میگردد و گاه هست که احتیاج
 افتد باد غذا طعمی را شبیه بآن بر طعم دیگر گویند که این دو است از
 برای آن مثل جاعتر که شام غفیف باشد غذای بسیار شد یا شورکی
 بکاه بعد از آن در زمانی که بهضم آن کامل نشده میل نمایند غذا را
 بر طبقه نفوسه باعث صلاح کیموس آن میگردد و این هم غرض است از
 از ریاضات و برعکس است تناول غذای سریع الهضم بعد از
 غذای غلیظ و امراض نفس و حرکات بزرگ مانع اند از بهضم
 و باید که حفاصحت معده را بهر از تناول غذای رقیق سریع
 بعد از غذای غلیظ بطور الهضم پس بهضم میشود غذای رقیق
 و غذای غلیظ مانع است از نفوذ آن پس روی آن میباشند

و متعفن

و متعفن و فاسد میشود و فاسد میکنند آن دیگری با احتراز از تمام غذا
 غلیظ بر عقب غذای رقیق که به بهجت آن منجر میشود با کمی و غشت
 سده میشود و جمع در میان آن غذیه مختلفه نماید و طول در مدت آن
 ندهد زیرا که در حین ورود غذای اخیر غذای اول شروع در بهضم
 نموده است چنانچه گفته اند که اگر مقدار باشد شکافتن معده
 و غذا را بیست و نه داخل معده آن اولی بود و بعد از غذا درین
 زود بشوید که باعث قطع امید معده گردیده و این خود مضر است
 آورده استمال بر غذا ایستاد و باید که احتراز نماید در اکل
 از مراعات کثرت کول و مشطند در غذا مراعات است
 باعث کثرت اکل و غلیظ غذا که بعد از خوردن مضر نموده میشود
 و در نخوردن از هر خوردن در بعضی اوقات چنانچه میفرمایند
 که هر که گوارا میشود باشد از برای او اغذیه رقیق پس باید
 که معده نشود باین چه آن بطول ایام تولید اخلاط و در
 پس باید که معده نشود باین چه آن بطول ایام تولید اخلاط
 رقیق معده قهار نماید و قهر فنی و انشاز نماید از اغذیه
 التغذیه پس از انواع ریاضت و بعد از آن آوردن با کاه

بعضد نایند و اگر مزاج ایشان مایل به برودت باشد و در او
بر اکثر جوشانات و اطر نفیست و در این چنین موقوعه معینه بر مضم
کامل ملایم حفظ شدت اهتمام طبیعت و اشتمال موده کفیه که موافق
ترین غذاهاست و لطیفه لذیذ ترین آنهاست و این معارض است
بکثرت اکثر در این مقام مگر اندک رعایت هر چه نایر و باید استرا
نمایر از حرکت قوت برید از اکثر باعث اخذ از قبل از مضم و عدم
اشتمال موده بر غذا بسبب برهم خوردن موده میشود اما مشرب
حافظ صحت همگانه اعضا شغف مایه نباشد باید که بسیار
سرد باشد که باعتبار حقن و ارات در باطن معین بر مضم است
هم حکما را اعتقاد است که آب هر چند سرد تر است در قوت
مضم قوت تر است و وقت آن نزد اخذ از غذا است از موده
تر یک ساعت بعد از غذا تا ترقیق و لطیف آن که
طعم داده تا محرق نشد و بنفید و بر فیه آن نایر ز از قبل
از آن خوردن آب از سه جهت موجب فساد است یکی آنکه
باعث برود موده میشود و دیگر آنکه متنازع متنازل متنازل
در قوت موده و غذا بر روی موده و استید و قوت مضم

فر

قوت موده است و اگر اندک قبل از مضم غذا را از موده منحرف
و موجب سرد میگردد و مگر در مزاج که او را مجوز است در میان
و بعد از آن بیفاصله آب خوردن شیع گوید بهترین آنها را
مقتدل المزاج است که در شدت سردی معتدل باشد
یا آنکه سردی کون به یخ از خارج باشد زیرا که یخ آب شده
مضات عصبانیه اخشا و اعضا شغف و احتمال آن
ندکند مگر در مزاج و این است که هر چند ضرر آن فی الحال
ظاهر نکند اما بطول الام و امان و در سبب ظاهر میشود و در نتیجه
که بهترین آنها آب نه است هر گاه مضم و جارر است شمال
باشد و بر زمین پاک یا سنگ نره گذرد و شمع آن که
باشد و بر مهادن و نیست آنها و پنج درخت خصوص گرد و لعل
نگذرد و در مکتوف الرئس باشد و بطعم شیرین و لذیذ و
سبک باشد و چنانچه آب مزبور را پشت نشو تا درک آن
نماند بخوش بیندن و بتعطیر در قرع و انیس و داخل شود
عرق رازیانه و برنجاسف و کلبه در آن و اختار از نایر از خوردن
آب بعد از حرکت و حمام و سدا را از خواب و بعد از جماع

وقت خلایع و بعد از عطش کاذب در این وقت شرب
 و خواب کردن رفع تشنگی و نایب با دار بغم غلج و غلج کاذب
 باعث زیاده و غلظت و لزجت آن میشود و نهی که آن
 مجربین از جمع میان آب و آب سرد و نهی که آن
 بطافشی که دارد قبل از آنکه آب سرد لطیف شود اما شرب
 بهتری با انواع آن است که خوش طعم باشد تا طبعی
 بان نایب و خوش طعم باشد که بطریقت تقویت قلب و
 روح نماید و در وقت آن صاف باشد و علامت خلوات از آن
 ارضیه مکرر شده و قوام آن معتدل باشد زیرا که رقیق
 باعتبار برهوت و رطوبت موافق نیست مگر در مزاج سرد
 و غلیظ است و شرب بلایه و کرم و با قوت است و نایب
 آن کمتر است و شرب بلایه و بارده خلل و لغت آن کمتر
 و نایب آن بسیار است و شرب الیگور مواضع حیرت
 گوشتها را بکشد و شرب سفید ترنک است
 شرب لک و موافق افرقه عاره است و شرب سرخ که
 روشن و بیال زرد باشد که ترنک شرب است و برهوت

در سینه

و بلعین سینه است و شرب غلیظ شیرین برین
 اما سده نیز آورد و شرب غلیظ تقویت معده کند و مرطوب
 کمتر است و شرب تلخ گرم است و صداع نیز آید و موافق مزاج
 و هر چند شرب کهنه است حرارتش بیشتر و مرطوبش کمتر است
 و شرب تازه مضرت کمیده و قیام کند برین و مطلق شرب
 بدست الطهر است و جوان را اولاد آن خوب نیست و هر
 و شرب را کمال موافقت دارد و قشری که برود و در وقت
 ما شرب شرب بگوید و ما شرب شرب شرب شرب شرب شرب
 شرب زیاد است از جهت نفخ فصول و تقویت حار غریز
 و نفخ سرد و دارد در رطوبات غلیظه و طبع اعضا
 لیکن باعتبار ضعف و مانع و صواب که در برین شرب
 اعتدال شرب زیاد ندارد و وقت خوردن شرب نزد
 انحراف غذا است از معده و اما نه میان غذا و بعد از آن
 مضرت زیرا که غذا را خام نفوذ میفرماید و موجب
 میگردد و مگر معتاد که او است که مشغع میشود باین
 و بلعین بر تنفید بلع باشد و حشیر نایب شرب را که

در سینه

شرایط

و همه بجهت باشد و سبب خوشتر و آتش و بیماری منی و شده
 شقی باشد که علامت ثانیه صادق است و بعد از فراغ سبک
 در بدن و نشاط و سرور و خواب هم رسد و با این تقویت
 حار غریزی و تفریح کند و بدن را از برای اغتذاء همی سازد
 و امراض سوداوی و بلغمی را دفع نماید و در نزد حصول شرایط
 مبرور و واجب است جماع و دفع منی چه ترک در اینوقت
 باعث انطفا حار غریزی میشود و در نوبت میشود و سبب
 میکند بر آن جمیع بدن و در اکثر متخیل طبیعیه میشود و با
 ردیمه سمیه آن قلب و دماغ میرسد و باعث غشی و صرع
 میشود و جماع نافع است همانان و جماعتی که فراموشی اعتدال
 داشته باشند و شتر است که با میل لبر باشد و نیز نافع است
 با لیل و نهار و در سواحل مخصوصا هم که سبب احتباس منی باشد
 مشایخ و پیران را منصرف و باعث ضعف قوه و اعصاب
 و ارواح و بیماری است بسیاری دیده شده است ببلایا
 ببلایا شده و ببلایا شده اند و بسیار مضرت است اصحاب
 لفرس و عرق النفس و در دشت و در چشم و ضعف بصر

و منوط

و ضعف قوای و بیماری است که ترک جماع باعث میشود
 از امراض میشود مثل دوار و طبله بصر و ثقل بدن و درم خصیه
 نهی گاه پس نگاه رجوع نماید و فور بر طرف شود و از اوط
 در جماع مسقط فوه و مضر عصب است پس باعث غشی و فاج
 و شنج و ضعف بصر میگردد و باید که حافظا صحت اخرا از
 نماید از جماع مجوز و ضیوعه و حیاض و زنی که بدنی جماع شده
 باشد بعلت جمع شدن بقول مستغفنه در مکان و زن
 بیمار و زن زشت به صورت و جماع با مجبور باعث سرد
 میشود و استقراغ آن بسیار و ضعف آن کم است و زبون
 ترین اشکال جماع است که زن عا باشد بر مرد که مرد
 خورشت خواسته باشد خصوص هرگاه مرد متحرک باشد
 که در اینوقت تعجب آن بیشتر است و زبون آن جلالت
 نقص فروج منزه است که است بقیه زمانه که مستفوع میشود
 و متعفن میشود و موجب قروح میشود و از حضرتانی که بعضی
 بر جماع رویت مجامعت است و نظریات قدحیوانات
 و خواندن کتابهایی که احوال و اشکال و حکایات متعلقه

و اعضاء بعضه ضعیف و بعضه قوی و سقوط اشتهاست
 استجمام بآب سرد و نهایت حرارت از اجزاء در تابستان وقت
 طهر است بلکه توقف زیاد نماید و در حمام ممتد زیاد نماید
 بلکه باید بقدر شستن بدن را بخیار و روغن غیر که در معده و لک بر
 مالیده اند باشد و در پیرون آمدن از حمام اندک استراحت
 نموده بعد از آن کمی بای با شربت بنبله و یا نوکه مسکینان و کدو
 حمام مفصله غذا بخورد بلکه بقدر سکون شدت حرارت
 کم شود صبر نماید و غسل کند با آب گرم که غذا از قوت دفع
 نیستند مثل کبریت و نمک و بوی نافع است فالج و عرق
 تشنج را و از آله حکم و جوهر نایب و نافع است از عرق النسا
 و اوجاع مفصل بجمجمه در حرکت و سکون است
 و مراد حرکت در اینها حرکت طریقه بدن است از کل مکان و جویا
 حرکت افراد بدن است از اجزاء مکان و سکون غذا است
 و جهت بیاج حرکت از جهت آن است که خارج غریز عاقل میشود
 از تحلیل فضول از کثره آنچه دارد میشود بر آن پس
 جمع میشود بطول ایام فضول بسیار که باعث القار و الطفا

اجسام

خارج غریزی میگردد و چنانچه متعفن شود حادث امراض خلیطیه نماید
 و اگر حد در کیفیت کم نباشد باعث مزاج گردد و اگر
 سمیت آن زیاد شود باعث امراض امتلائی گردد و اگر
 بعضوی ریخته شود سبب حدوث اورام گردد و باریات
 آن باعث مزاج روح گردد و پس بکاه ثابت است
 بجزارت که تحلیل فضلات و انباشت خارج غریز را بر تقدیر مملو
 و آن حار است که از حرکت حاصل میشود و مملو غلبه
 دفع اخلاط نیز نکات است آن اعظم است و جهت بیاج سکون
 از جهت راحت دادن بدن است از تعب و حرکت و کفایت
 و اینها نیز به تحلیل و در طبیعت ماده است و حرکت
 و حرکت انواع بسیار است و مختلف میشود بر وقت
 و قوت و کثرت و محبت حضور از اعضا مثل دست و پا و
 جمع بدن مثل کشته گیر و برکت رفتن و استیاض
 و انشای آن و هرگاه در اعضا یا ضعیف باشد یا قوی
 نیست القواط کوبید حار المزاج و حرکت بسیار نیست بلکه
 سکون او قوی است اگر متعفن شود باید که کم باشد

و هنر

و نفع ریاضت از غذائی ملطف و دوامی مسخنی و
استفراغت بیشتر و وقت آن حال اعتدال
بدست در خلای موده و در سنگ و منی و سیری که در
از این در حالت باید واقع شود و قبل از ریاضت باید که بدن
مالیده شود و روغن بنفشه یا دام و امثال آن حرکت کند
و بقدر نیاز باشد که بر اندک در روغن یا روغن صافا هر کوه و
رنگ سبزه را بر بدن عرق نماید و قبل از ماندن در آن
و حرکت سریع قوی تخنن آن را باید بر قدر غلیظ آن حال حرکت
و بسیار ضعیف بر عکس است و اگر لاده در موجی است و حرکت
معین است بر انداز و سکون بر هضم و سکون تیرید و نیاز
با تمارین و غریز و عدم تقاضای آن از کثرت فضول و
تحلیل زرقش آن و از ضعف حرارت غریزی هضم ناقص
معه و باعث تولید بلغم و امراضی که متعلق بآن است که پس
باید که در وقت المزاج بقدر حرکت و بعد از اکل و طعام واقع
شود و شوره در حرکت و سکون نفی نیست مثل غم
و خوف و غضب و فرج و سرد و تسبیح آن بان عصب و

الاست

الاست از قوای نفس و باید لازم حرکت نفسی است و حرکت روح
لازم آید این حرکت سخنة ای را که حرکت بجانب آن نموده است
زیرا که روح جسمیت دارد لطیف و سریع التخل و لطیف و متغیر
ضغنی که بر وجه است دارد و حرکت نمیف و در آن را به حرکت روحی
که مدد و ماده از برای آن ارسال نماید تا حرکت آن را بخشد
میرود و این حرکت که فی نفسه حار و مرکب حار و غریزی است
پس در هر موضع که با روح جسم شود تخنن نماید و این ظاهر است
و همچنین لازم دارد بر صورت مکانی که از آن حرکت
و این حرکت یا بجای است و در غیرت مثل غضب موقوف یا
تبدیل است مثل فرج و لذت که موقوف نباشد یا به اصل
و در غیرت مثل فرج شدید یا تبدیل است مثل غم
بخش و داخل است در کمال مثل حال که در نزد سنج و لری
که باعث خجالت میگردد عارض شود و از آن سکون نفس
یا بعد از آن که تسخیر میرود باعث بلاست نیز میگردد
زیرا که در آن وجه نه عطش و عوارت است و باید که
از حرکت حاصل میشود و در جهت حفظ صحت احتراز نماید از

و در اوج و تپه و با قلیه ناردان و زرشک و تقویت نمود
 خصوص در اوایل که به نزدیکی زرشک است بر بوی قلیه
 ندر بسیار و شربت که در شربت به بوی از میوه های به
 مناسب است صفت دانی که خط خنثی و تقویت نمود
 و یکدیند بعد از سه ماه حوزده میشود زیره و تخم کرفس
 هر یک در سرکه خیس نیند باشند بمقتضای خواه و خبیله
 هر یک چهار درم قند سفید ده درم کوفته و پخته با عسل
 کف کوفته شربت آن بعد از یک ساعت و چهارده مرتبه
 فراخ باشد قرص عود بمقتضای شربت سبب یا رفع ملین
 میکند و چون خوف نایب از دشواری در ولادت نزدیک
 بان ماه که ماه نهم است شکم ملایم و غذا هر چند و حکام مقتدل
 مکرر داخل شود و تناول نایب غذا می لذت هر چه شد
 و شورمانی هر چه طبعی که است است و شکر و روغن بادام
 سحر شده باشد و شمع قلب نیز باعث عمر ولادت
 میشود پس تقویت نمودن بمفرجات نیز ضرور است
 هرگاه مطلق شدت بهر سبب از آنشامیده میشود مرق گوشتی

نمایان

که با کرب و شست ساشه باشند و کندش بپنیده شود تا عطش
 او در عین زین طبعی کشته است و در کردن چشم های سوز
 افواج شسته نایب و رازی گوید که ترابق از سبب افواج شسته
 نایب و نیز از گوید و دانی که موجب غشیان نوزاد و باعث تسهل
 ولادت گردد آنست که کوفته شود اهل ده درم
 حنظل هفت درم و دمانا از یک یک بخورم شربت هر روز بقدر
 سه درم است ابو منصور گوید که شامینم زن حامله سوزانند
 در ماه نهم داخل شکم بود هر روز با شست سه درم روغن بادام
 و طعام او و خوب و نرم گردانیدم و از غذای شد و ترش
 و قابض بهرین دادم پس در وقتش ولادت واقع شد و
 اینکه الم از زاییدن با و برسد و قوایل اعتراف نمودند
 مثل آنند دیده بودند و طفل بر کمال لطافت بود و همگان
 اشامیده شده بودست چهارشنبه چهار درم در همان ساعت
 وضع حمل نایب شجره دوم در نزد مولود است اول امیری
 که در ماده مولود باید معجز آید آنست که ناف او را بالا از آنجا
 انگشت ببرند و بر پستان نرم هموار که از ششم تا نهم

END OF REEL
PLEASE REWIND

